

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

Valytojai dirba visuose pramonės sektoriuose ir darbovietėse: viešbučiuose, ligoninėse, gamyklose, ūkiuose ir kitur. Jie dirba patalpose ir lauke, taip pat viešose vietose. Dažnai valytojai dirba naktį ar anksti rytą, kartais pavieniui, jų yra visose įmonėse ir įstaigose ir jie atlieka svarbų darbą¹.

Valytojai gali būti įdarbinti pagal tiesioginę darbo sutartį (dirba darbdavio patalpose) arba dirbti trečiosios šalies administruojamoje darbo vietoje. Valytojus paprastai įdarbina viešąsias paslaugas teikiančios bendrovės, privačios įmonės, jie gali dirbti ir savisamdos pagrindais. Valytojus taip pat įdarbina keliose darbo vietose švaros paslaugas teikiantys rangovai. Valymo paslaugos pagal sutartį arba pramoninio valymo paslaugos – tai milijonų eurų vertės veiklos sektorius, kuriame dirba milijonai darbuotojų visoje Europoje.

Dauguma valytojų yra moterys, dirbančios ne visą darbo dieną. Nemažą šių darbuotojų dalį sudaro etninių mažumų atstovai². Darbuotojų kaita paprastai didelė, nes tokio pobūdžio darbas laikinas arba dirbamas pagal trumpalaikes nustatytos trukmės sutartis³. Esant tokioms demografinėms aplinkybėms ir įdarbinimo modeliams sunku užtikrinti valymo paslaugas teikiančių darbuotojų saugą ir sveikatą.

Apie šį el. informacijos lapą

Valytojus geriausiai apibūdina jų dirbamas darbas, o ne sektorius ar grupė, kuriems jie priklauso. Valytojų užduotys – tai paviršių valymas, t. y. šluostymas, dulkių valymas, siurbimas, grindų ir darbinių paviršių blizginimas, ir kiti įprastiniai buitiniai darbai.

Šiuo el. informacijos lapu siekiama informuoti darbdavius, prižiūrėtojus, darbuotojus ir jų atstovus, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių (toliau – MVI), apie pavojus, kylančius teikiant valymo paslaugas, ir galimybes apsaugoti valytojus nuo traumų. Reikėtų pabrėžti, kad valytojai dirba gana įvairiose vietose, todėl visų susijusių aspektų nušviesti neįmanoma. Skaitytojams rekomenduojama susipažinti su atitinkamais savo valstybės įstatymais ir, kilus abejonių, konsultuotis su atitinkamomis institucijomis.

Valymo paslaugas teikiantiems darbuotojams gresiantys pavojai ir rizika

Skirtingose valomose darbo vietose valymo paslaugas teikiantiems darbuotojams gresia skirtingi pavojai ir rizika. Nuo darbo vietos priklauso:

- kokios atliekos šalinamos, pvz., medžio dulkės iš stalių dirbtuvių ar kraujo atsargų likučiai iš ligoninių;
- kokie paviršiai valomi, pvz., betoninės pramoninių pastatų grindys ar poliruoto akmens plokštės įstaigų koridoriuose;
- kokios valomosios priemonės naudojamos, pvz., balinimo priemonės ar tirpikliai;
- valymui naudojama darbo įranga.

Valymo paslaugas teikiantys darbuotojai gali:

- paslysti, suklypti ir nukristi, ypač dirbdami „drėgnuosius darbus“;
- patirti raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų, kuriuos sukelia monotoniškos užduotys arba rankinis darbas;
- susidurti su pavojingomis medžiagomis, kurių būna šalinamose atliekose ar valyti naudojamose medžiagose;
- patirti traumą dėl psichosocialinių veiksnių, pvz., su darbu susijusio streso, bauginimo (patyčių) ir smurto;
- būti sužaloti darbo įrangos, pvz., valytojų pirštai gali įstrigti mašinose, jie gali patirti elektros šoką;
- patirti nepatogumų dėl darbo režimo, t. y. būti priversti dirbti pamainomis arba ilgą darbo valandą.

Valytojo darbdavys privalo numatyti ir įvertinti traumos tikimybę ir įdiegti prevencines priemones traumai išvengti, o jei tai neįmanoma, – sumažinti galimą sužeidimo riziką. Šis procesas vadinamas rizikos vertinimu.

Valytojams kylančios rizikos vertinimas

Vertinant riziką siekiama nustatyti visus rizikos veiksnius, kurie galėtų kelti pavojų darbuotojams, ir imtis veiksmingų priemonių jiems apsaugoti. Kad valytojai būtų apsaugoti nuo nelaimingų atsitikimų ir jų sveikatos būklė neblogėtų, darbdavys turi parengti ir darbo vietoje įdiegti prevencijos ir intervencijos priemones.

Darbdaviai teisiškai privalo apsaugoti savo darbuotojų sveikatą ir užtikrinti jų saugą. Jie turi įvertinti darbo vietoje saugai ir sveikatai kylančią riziką ir pagerinti visiems darbuotojams (ir kitiems asmenims), kurie gali būti sužaloti, taikomus saugos bei sveikatos standartus. Dviejų darbdavių darbuotojams dirbant kartu, darbdaviai savo pastangas turi koordinuoti.

Darbo įranga ir plovikliai, asmeninė apsaugos įranga, darbuotojų mokymo ir darbo organizavimo priemonės turėtų būti parenkamos kartu su valomų

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

patalpų savininku ar jų naudotoju atsižvelgiant į išvadas, padarytas tinkamai įvertinus riziką. Atliekant rizikos vertinimą reikėtų atsižvelgti į visus tipinius darbo veiksmus ir visas jų atlikimo aplinkybes. Siekiant užtikrinti, kad atsižvelgiama į visus darbo aspektus, į rizikos vertinimo procesą turėtų būti įtraukiami darbuotojai.

Atminkite, kad:

- pavojų gali kelti bet kas – darbo medžiagos, įranga, darbo metodai ar būdai, t. y. viskas, kas gali sužeisti;
- rizika – tai galimybė – didelė ar maža – kad esant tam tikram veiksmui kažkas gali būti sužalotas.

Pagrindinių rizikos vertinimo proceso principų taikymą galima suskirstyti į kelis etapus.

1 etapas: pavojų nustatymas ir asmenų, kuriems jie gresia, išskyrimas

1 etapas – tai darbuotojams žalos padaryti galinčių veiksmų nustatymas ir išskyrimas tų darbuotojų, kuriems gali grėsti pavojai. Kadangi valymo darbų esama įvairiausių, šiame leidinyje minimi tik pagrindiniai pavojai. Tačiau organizuojant rizikos vertinimo procesą labai svarbu nustatyti visus konkrečiai darbo vietai būdingus pavojus, kurie darbuotojams gali būti ypač grėsmingi.

Pagrindiniai pavojai:

- paslydimo, suklupimo ir kritimo pavojus, dirbant ant drėgno paviršiaus arba naudojant ištraukiamuosius maitinimo laidus;
- pavojingos medžiagos: plovikliai, bet ir patalpose susidarančios medžiagos, pvz., dulkės;
- biologinio pobūdžio pavojai, kuriuos kelia užkrečiamosios medžiagos ir siurbimas, pvz., dulkių erkučių alergenai;
- darbo įranga: valoma įranga arba valymo įranga;
- raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų, kuriuos sukelia monotoniškas ir rankinis darbas (kadangi valytojų amžiaus vidurkis gana didelis, jų patiriami sutrikimai sunkesni);
- darbas drėgnose vietose;
- darbas pavieniui izoliuotose darbo vietose (patikrinkite, ar yra atsarginių išėjimų);
- psichosocialiniai veiksniai, pvz., smurtas, seksualinis priekabiavimas ar bauginimas;
- darbo režimas: darbo intensyvėjimas ir darbo organizavimas.

Savo valytojus į kitas darbo vietas siunčiantis darbdavys privalo bendradarbiauti su kitais darbdaviais ir užtikrinti, kad valymo darbų atlikimo metu būtų apsaugoti visi darbuotojai – ne tik kito darbdavio darbo vietoje dirbantys valytojai, bet ir ten dirbantys darbuotojai.

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

2 etapas: pavojų įvertinimas ir jų suskirstymas pagal svarbą

2 etapas – tai gresiančių pavojų nustatymas – pvz., jų pavojingumo ar tikėtino nustatymas – ir suskirstymas pagal svarbą. Pabrėžtina, kad svarbu teikti pirmenybę visiems pavojų šalinimo veiksams.

Pavojų įvertinimas – kitas proceso etapas. Įvertinus riziką turi būti įdiegtos kontrolės priemonės (laikantis nustatyto eiliškumo).

3 etapas: sprendimas dėl prevencinių veiksmų

3 etapas – tai tinkamų priemonių pavojams šalinti ar jiems valdyti nustatymas. Prevencinės priemonės turėtų būti svarstomos atsižvelgiant į atitinkamus teisinius reikalavimus. Jeigu įmanoma, pavojus reikia šalinti, pvz.:

- drėgnojo valymo darbus keičiant sausojo valymo darbais, kad būtų pašalintas pavojus paslysti;
- naudojant baterijų tiekiamos energijos varomą įrangą, kad būtų pašalintas pavojus suklikti užkliuvus už ištraukiamųjų maitinimo laidų.

Jeigu pavojaus pašalinti neįmanoma, reikėtų rinktis kitas mažiau pavojingas priemones, pvz.:

- stipraus poveikio ploviklius keisti švelnesniais plovikliais;
- rankines grandyklės keisti variklio varomomis grandyklėmis, taip mažinant raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų riziką.

Pirmenybę reikėtų teikti kolektyvinėms apsaugos priemonėms ir individualias apsaugos priemones rinktis tik tuo atveju, kai rizikos negalima išvengti kitomis priemonėmis ar jos negalima valdyti kitaip.

4 etapas: veiksmų ėmimasis

4 etapas – tai prevencinių ir apsaugos priemonių taikymas pagal nustatytą veiksmų eiliškumą (tikėtina, kad visų problemų nepavyks išspręsti iš karto) ir nustatymas, kas imasi kokio darbo ir kada jį atlieka, kada darbas turi būti užbaigtas ir kokios priemonės skiriamos veiksams įgyvendinti.

Kad būtų apsaugoti visi darbuotojai, prevencijos ir intervencijos priemonės turi būti organizacijos lygio. Pateikiame keletą organizacijos lygio intervencijos priemonių pavyzdžių:

- informacijos teikimas ir instruktažų, kaip kelti ir naudoti gaminius ir įrangą, organizavimas;
- užtikrinimas, kad visos valytojų naudojamos medžiagos būtų tinkamai paženklintos, kad valymo darbus atliekantys darbuotojai mokėtų saugiai naudoti valymo priemones ir jiems būtų suteikta reikiama informacija ir prireikus jie būtų aprūpinti asmeninės apsaugos priemonėmis ir drabužiais;

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

- kiekvieno gaminio gamintojo parengtų saugos duomenų lapų parūpinimas ir užtikrinimas, kad valytojai būtų supažindinti su valymo gaminių keliamais pavojais ir jų kontrolės priemonėmis;
- reguliarių elektros įrangos patikrų ir bandymų vykdymo užtikrinimas, siekiant užkirsti kelią elektros įrenginių, pvz., šlapiomis grindimis tiesiamų elektros laidų, keliamiems pavojams;
- valytojų informavimas apie gaisro pavojus, saugos priemonės ir evakuaciją kilus gaisrui ir šių dalykų mokymų organizavimas, taip pat gaisro signalizacijos išbandymas valytojams dirbant, kad jie galėtų atpažinti pavojaus signalą; šios priemonės turėtų būti taikomos visose valomose patalpose;
- aprūpinimas avalyne neslidžiais padais ar rekomendavimas ir (arba) skatinimas avėti tokią avalynę, ypač nelaidžią elektros srovei, pvz., guminiais padais;
- pažangių ir pripažintų darbo metodų rašytinių instrukcijų parengimas;
- valytojų naudojamos darbo įrangos techninės priežiūros procedūrų nustatymas; pvz., vežimėlių ir mechaninės kėlimo įrangos tikrinimo ir techninės priežiūros;
- tokių grindų valymo priemonių naudojimas, kuriomis valant nekyla pavojus paslysti;
- užtikrinimas, kad vykdant valymo darbus ne darbo laiku klientai pasirūpintų tinkamu patalpų apšvietimu ir ventiliacija;
- užtikrinimas, kad atliekų tankintuvus naudotų tik jais naudotis mokantys darbuotojai;
- nenaudojimas stiklo valiklių, kilimų dėmių ir bendrosios paskirties valiklių, kurių sudėtyje yra butoksietanolio, tualetų valiklių su vandenilio chloridu arba fosforo rūgštimi, natrio hidroksidu (aktyvi riebalų šalinimo priemonė) ir tų gaminių, pvz., grindų priežiūros priemonių valiklių ir riebalų šalinimo priemonių, kurių sudėtyje yra etanolamino darinių.

Darbuotojai turėtų būti supažindinami su kylančiais pavojais ir veiksmais, kurių imamasi jiems apsaugoti. Taip pat svarbu pasirūpinti, kad šalinant vieną pavojų nebūtų sukurta kitų pavojų.

5 etapas: stebėjimas ir persvarstymas

Rizikos vertinimo procedūra turėtų būti reguliariai peržiūrima, užtikrinant, kad ji atitiktų naujausius reikalavimus. Ji turi būti atitinkamai pritaikyta kiekvienos esminės organizacijos pertvarkos atveju arba atsižvelgiant į išvadas, padarytas išnagrinėjus nelaimingo atsitikimo arba beveik įvykusio nelaimingo atsitikimo aplinkybes.

Pradėjus taikyti prevencines priemones, jas reikėtų nuolat tikrinti siekiant užtikrinti tinkamą jų veikimą. Veiksmingą kasdienį kontrolės priemonių taikymą geriausiai gali užtikrinti prižiūrėtojai.

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

Kai kurie darbuotojai turi teisę reikalauti stebėti jų sveikatos būklę, priklausomai nuo jų padėties, valstybės narės arba gresiančių pavojų.

Teisės aktų reikalavimai ir strateginiai veiksmai

Europos direktyvose nustatyti būtiniausi darbuotojų apsaugos standartai. Šios direktyvos perkeltos į valstybių narių įstatymus. Svarbiausioji šių direktyvų – pagrindų direktyva (89/391/EEB), kurioje apibrėžiamas rizikos vertinimo procesas ir nustatomas prevencinių priemonių, kurias darbdavys privalo taikyti, eiliškumas. Kitos svarbios direktyvos nurodytos šio dokumento pabaigoje. Patariame kreiptis į nacionalines valdžios institucijas ir iš jų sužinoti, kokie įstatymai taikomi jūsų šalyje; direktyvose nustatomi būtiniausi standartai – jūsų valstybėje narėje gali būti taikomi dar griežtesni reikalavimai.

Valytojų darbui taip pat gali būti taikomi daugelio standartų, pvz., ISO ir CEN, reikalavimai. Juose pateikiama išsami techninė informacija apie darbo vietų įrengimą ir įrangą, pvz., vibracijos poveikį apibrėžiantys standartai.

Su darbo vieta susiję sprendimai

Valymas dienos metu

Valymo darbą dažnai dirba ne visą darbo dieną dirbantys darbuotojai, jis neretai atliekamas neįprastinėmis darbo valandomis, t. y. anksti ryte, vakare ar naktį. Darbas neįprastinėmis darbo valandomis ir darbas pagal nereguliaraus pamaininio darbo grafiką gali būti pavojingesnis valymo paslaugas teikiantiems darbuotojams (pvz., asmeniui dirbančiam vienam naktį). Keliose valstybėse narėse įrodyta, kad valymo darbai nebūtinai turi būti atliekami neįprastinėmis darbo valandomis, o valymo darbus dienos metu organizuojančios įmonės pranešė, jog dienos metu atliekamas valymas naudingas ne tik valymo paslaugas teikiantiems darbuotojams, bet ir valomoms įmonėms, pvz., greičiau imamas priemonių nustačius medžiagų išsiliejimą.

Naujovių kūrimas

Valymas laikomas neprestižiniu darbu. Tokio požiūrio įsigalėjimą galėjo lemti daug veiksnių. Vienas jų – esą valymo darbai dažnai vykdomi taikant gana tradicinius darbo metodus ir įrankius. Tačiau vykdamas ergonominio projektavimo darbą diegiami nauji, pažangesni ir sistemiškesni darbo organizavimo metodai, įranga ir mašinos. Taigi šis darbas daugeliui darbuotojų gali tapti patrauklesnis. Pagerinus valytojo profesijos įvaizdį ir darbuotojams patiriant didesnę pasitenkinimą savo darbu (pagerėjus darbo kokybei) gali padidėti našumas.

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

Informacijos šaltiniai

Daug naudingos informacijos apie valytojus, jų darbą ir sveikatą galima rasti internete. Žr. šį rinkinį:

Informacija internete

- Bena, A., Mamo, A., Marinacci, C., Pasqualini, O., Tomaino, A., Costa, G., 'Infortuni ripetuti, rischio per professioni in Italia negli anni novanta' (Risk of repeated injuries by economic activity in Italy in the 1990's), *Med Lav*, 96, Suppl pp. 116-126, 2005, Italian, <http://www.dors.it/alleg/0201/09-bena.pdf>
- European Agency for Safety and Health at Work, *Accident prevention in practice* ISBN 92-95007-34-4, 2001, <http://osha.europa.eu/publications/reports/103/>
- European Federation of Cleaning Industries, *Health & Safety in the office cleaning sector*. <http://www.feni.be/index.php?id=19&L=0>
- Gamperiene, M., Nygård, J., Sandanger, I., Wærsted, M., Bruusgaard, D., 'The impact of psychosocial and organizational working conditions on the mental health of female cleaning personnel in Norway', *J Occup Med Toxicol.*, 1(1), Nov 2006, <http://www.occup-med.com/content/1/1/24>
- GMB: Britain's General Union, *Health and Safety for cleaners: A GMB guide*. <http://www.gmb.org.uk/Templates/PublicationItems.asp?NodeID=91047>
- Health & Safety Executive, *Caring for cleaners. Guidance and case studies on how to prevent musculoskeletal disorders*, HSG234, ISBN 0-7176-2682-2 <http://www.hse.gov.uk/press/2003/e03078.htm>
- Health & Safety Executive, *Safe use of cleaning chemicals in the hospitality industry*. <http://www.hse.gov.uk/pubns/cais22.pdf>
- Hoods, V., Buckle, P., Haisman, M., *Musculoskeletal health of cleaners*, Robens Centre for Health Ergonomics, University of Surrey, 1999, http://www.hse.gov.uk/research/crr_pdf/1999/CRR99215.pdf
- Huth, Elke, *Arbeitsfelder: Arbeits- und Gesundheitsschutz in der Reinigung, Reinigungs- und Hygiene – Technik, Facility Management*, <http://www.bewegungs-abc.de/haupt.htm>
- Instituto Sindical de Trabajo, Ambiente y Salud, *Fichas internacionales de datos de seguridad*. <http://www.istas.net/webistas/abreenlace.asp?idenlace=1570>
- Scherzer, T., Rugulies, R., Krause, N., 'Work-related pain and injury and barriers to workers' compensation among Las Vegas hotel room cleaners', *Am J Public Health*, 95(3), Mar 2005, pp. 483-488, <http://www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?artid=1449206>
- Union Network International, *Health and Safety in the office cleaning sector – European manual for employees*, 2000.

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

http://www.union-network.org/UNIsite/Sectors/Property_Services/Cleaning/CleaningManual.htm

Spaudiniai

- Flyvholm, M., Mygind, K., Sell, L., Jensen, A., Jepsen, K., 'A randomised controlled intervention study on prevention of work related skin problems among gut cleaners in swine slaughterhouses', *Occup Environ Med.*, 62(9), Sep 2005, pp. 642-649.
- Gamperiene, M., Nygård, J., Brage, S., Bjerkedal, T., Bruusgaard, D., 'Duration of employment is not a predictor of disability of cleaners: a longitudinal study', *Scand J Public Health*, 31(1), 2003, pp. 63-68.
- Kumar, R., Chaikumarn, M., Lundberg, J., 'Participatory ergonomics and an evaluation of a low-cost improvement effect on cleaners' working posture', *Int J Occup Saf Ergon.*, 11(2), 2005, pp. 203-210.
- Laursen, B., Søgaard, K., Sjøgaard, G., 'Biomechanical model predicting electromyographic activity in three shoulder muscles from 3D kinematics and external forces during cleaning work', *Clin Biomech (Bristol, Avon)*, Volume 18, Issue 4, May 2003 May, pp. 287-295.
- Massin, N., Hecht, G., Ambroise, D., Héry, M., Toamain, J., Hubert, G., Dorotte, M., Bianchi, B., 'Respiratory symptoms and bronchial responsiveness among cleaning and disinfecting workers in the food industry', *Occup Environ Med.*, 64(2), Feb 2007, pp. 75-81.
- Mondelli, M., et al., 'Carpal tunnel syndrome and ulnar neuropathy at the elbow in floor cleaners', *Neurophysiol Clin.*, 36(4), Jul-Aug 2006, pp. 245-53.
- Zock, J., et al., 'Asthma risk, cleaning activities and use of specific cleaning products among Spanish indoor cleaners', *Scand J Work Environ Health.*, 27(1), Feb 2001, pp. 76-81.

Standartai

- **EN 14253:2003** Mechaniniai virpesiai. Visą kūną veikiančios vibracijos matavimas ir profesinio poveikio sveikatai apskaičiavimas. Praktiniai nurodymai.
- **ISO 2631:2001** Mechaniniai virpesiai ir smūgiai. Vibracijos, veikiančios visą žmogaus kūną, poveikio įvertinimas.
- **ISO 5349:1986** Mechaniniai virpesiai. Per rankas perduodamos vibracijos matavimas ir poveikio žmogui įvertinimas.
- **ISO 5805:1997** Mechaniniai virpesiai ir smūgiai. Poveikis žmogui. Terminai ir apibrėžimai.
- **ISO 8662:1988** Nešiojamieji rankiniai varikliniai įtaisai. Rankenos vibracijų matavimas.

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

- **EN ISO 20643** Per rankas perduodama rankomis laikomų ir valdomų mašinų vibracija – vibracijos matavimas suėmimo paviršiuje (**ISO/DIS 20643:2002**).

Susijusios direktyvos

- 2000 m. rugsėjo 18 d. Direktyva 2000/54/EB (Biologinių veiksmų) – šia direktyva siekiama nustatyti būtiniausius reikalavimus aukštesniam darbuotojų, kuriuos darbe veikia biologiniai veiksniai, saugos ir jų sveikatos apsaugos lygiui užtikrinti.
- 2002 m. birželio 26 d. Direktyva 2002/44/EB (Fizinių veiksmų (vibracijos)) – vibracijos keliama rizika darbuotojams.
- 1989 m. birželio 12 d. Direktyva 89/391/EEB (Pagrindų direktyva) – šia priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo pagrindų direktyva darbdavys įpareigojamas imtis reikiamų priemonių darbuotojų saugai ir sveikatai darbe užtikrinti visais atžvilgiais.
- 1989 m. lapkričio 11 d. Direktyva 89/654/EEB (Darbo vietos), kurioje nustatomi būtiniausi saugos ir sveikatos reikalavimai, taikomi jau sukurtoms ir naujoms darbo vietoms. Šie reikalavimai išsamiai išdėstomi direktyvos prieduose.
- 1989 m. lapkričio 11 d. Direktyva 89/655/EEB (Darbo įrangos), kurioje nustatomi darbo įrangos, pvz., įrankių ir mašinų, naudojimo reikalavimai.
- 1989 m. lapkričio 11 d. Direktyva 89/656/EEB (Asmeninių apsaugos priemonių) – visos asmeninės apsaugos priemonės turi atitikti ergonomikos reikalavimus ir darbuotojų sveikatos būklę bei visiškai tikti jų naudotojui po to, kai buvo tinkamai sureguliuotos.
- 1990 m. gegužės 29 d. Direktyva 90/269/EEB (Krovinių krovimo rankomis), kuria siekiama užtikrinti, kad kuo mažiau krovinių būtų kraunama rankomis ir kad krovimas rankomis būtų organizuojamas tinkamai, darbuotojus deramai išmokus.
- 1991 m. liepos 29 d. Direktyva 91/383/EEB (Laikiniai priimtų darbuotojų), kuria siekiama įgyvendinti papildomas nuostatas, skirtas užtikrinti, kad laikinai priimtiems darbuotojams būtų taikomas toks pat apsaugos lygis kaip ir kitiems darbuotojams.
- 1993 m. lapkričio 23 d. Direktyva 93/104/EB (Darbo laiko), kurioje siekiama nustatyti būtiniausius tam tikrų darbo laiko planavimo aspektų reikalavimus, susijusius su darbuotojų sveikata ir sauga. Valymo paslaugas teikiantys darbuotojai turėtų būti apsaugoti nuo nepalankaus poveikio jų sveikatai ir saugai, kurį dažniausiai sukelia netinkamas darbo režimas ar naktinis darbas.
- 1994 m. birželio 22 d. Direktyva 94/33/EB (Jaunų darbuotojų) – kurioje nustatoma darbdavių prievolė užtikrinti, kad jauniems darbuotojams gręstų kuo mažesnė rizika, t. y. pasirūpinti, kad prieš

Valytojų apsauga nuo nelaimingų atsitikimų ir sveikatos sutrikimų

jiems pradedant dirbti būtų atliktas rizikos vertinimas. Be to, būtina nustatyti, ar jaunam asmeniui nėra uždrausta imtis tam tikrų valymo darbų.

- 1998 m. birželio 22 d. Direktyva 98/37/EB (Mašinų tiekimas) – darbui naudojamų mašinų tiekimo reikalavimai.

Nuorodos

¹ European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>

² European Federation of Cleaning Industries, *The Cleaning Industry in Europe*, An EFCI Survey Edition 2006 (Data 2003) <http://www.feni.be>

³ Mormont, M., *Institutional representativeness of trade unions and employers' organisations in the industrial cleaning sector*, Université Catholique de Louvain, Institut des Sciences du Travail, Project number VC/2003/0451, 146 pp. http://www.trav.ucl.ac.be/recherche/pdf/%202002/2001%2012%20LPS_final.pdf